

Finnország (Suomi).

„Az ezer tó országának” bánatos, szelidszép ségű tájai változatos, megkapó képet tárnak szemünk elé: Ezer meg ezer kisebb-nagyobb tó, tomboló vízesések, erdős hegyek, sziklák, hangavirágos puszták, szántóföldek, rengeteg erdők, mocsarak, melyekre a tél hat hónapig borítja rá végtelen fehérségét.

Mennyi munka, mennyi energia hazája ez a föld! Csekély lakossága a legelső helyek egyikét foglalja el a kultúrnépek sorában. A népműveltség sehol sem ért el olyan magas fokot, mint Finnországban. Egyszerű, de nagyon tiszta, csinosan berendezett parasztházakban éppen nem ritkaság a villanyvilágítás és telefon mellett a kis könyvtár.

A kultúra utáni vágygal és törekvéssel együtt elsőrangú jellemvonása a finn embernek becsületessége és törhetetlen munkakedve. Csupán ez teszi érthetővé azt, hogy ebben, az északi szélesség 60. és 70. foka közt elterülő országban a lakosság főfoglalkozása a földművelés. Pedig hányszor fosztja meg a gazdát legszebb reményeitől az orozva rátörő fagy, mely tönkreteszi a növényzetet. A finn paraszt munkaszeretetét azonban semmiféle csapás nem csökkenti.

Az ország területe 378.426 km². 44.286 km²-nyi, vagyis a mi Dunántúlunkkal egyenlő terület a tavakra esik. 20%-ot foglalnak el a mocsarak s csak 8.5% a mezőgazdaságilag művelt terület. Ebből 5.6% szántó, 2.8% rét, 57.1% erdő és 3.6% terméketlen.* Erdői a 69°.-ig nyúlnak fel.

* A termés 1911-ben: 2.4 millió mm rozs, 1.1 millió mm árpa, 3.3 millió mm zab és 4.6 millió mm burgonya. Az állatállomány 1910-ben: 344.108 ló, 1,522.028 szarvasmarha, 396.344 sertés és 1,173.638 juh. Bevitel 1913-ban 495, kivitel 405 millió korona. Kereskedelmi flotta 430.000 tonna.

Vízrendszerének sajátossága Finnország geológiai kialakulásával függ össze. Itt nem folyó, hanem tórendszerekről kell beszélnünk. A forrásból nem ér, hanem tó lesz; a tó aztán vándorol, összeszorul, kiszélesedik és patak, folyó, avagy zúgó, örvénylő sellő képében éri el a másik tavat. Az ilyen módon egyesült tavak egy folyóban csendesednek el, mely a tengerbe ömlik. Finnország vízmedencéi, tórendszerei közül legjelentékenyebb a keletfinnországi, mely 1600 km²-nyi területen 120 nagy tavat és több ezer kicsinyt foglal magába. Ezek a vizek mind összeköttetésben vannak egymással és a Saima tóban egyesülnek, mely egyrészt a Vuoksi folyón át a Ladogába, másrészt a Saima-csatornán át a Finn-öbölbe vezetődik le. A Vuoksi-folyó alkotja két kisebb sellő után a világhírű Imatra zuhatagot. Az Imatrát vízbőségre nézve egyetlen európai zuhatag sem múlja felül. Közgazdasági szempontból óriási tőkét képviselnek a zuhatagok, de kihasználásuk még rendkívül kismértékű.

Finnország nagy területén 3,196.371 lélek lakik (9.6, km²-enkint). Ebből finn 2,950.000, svéd 390.000, orosz 8000, német 2100, lapp 1500, és egyéb 300. A lakosság legnagyobb része evangélikus (98°/_o).

Az ország közigazgatási szempontból kormányzóságokra van osztva, melyek lényegileg összeesnek a középkori várak körül keletkezett történeti tartományokkal. A tartományok a következők: 1. a tulajdonképpeni Finnország az Aura folyó termékeny völgyében a hozzákapcsolt Ahvenanmaaval (Aland). Turku (Abo) városa (48.089 lakossal), a régi főváros 1157-től 1827-ig, volt szellemi központja Finnországnak; 2. Uusimaa (Nyland) az új fővárossal, az 1550-ben kelet-

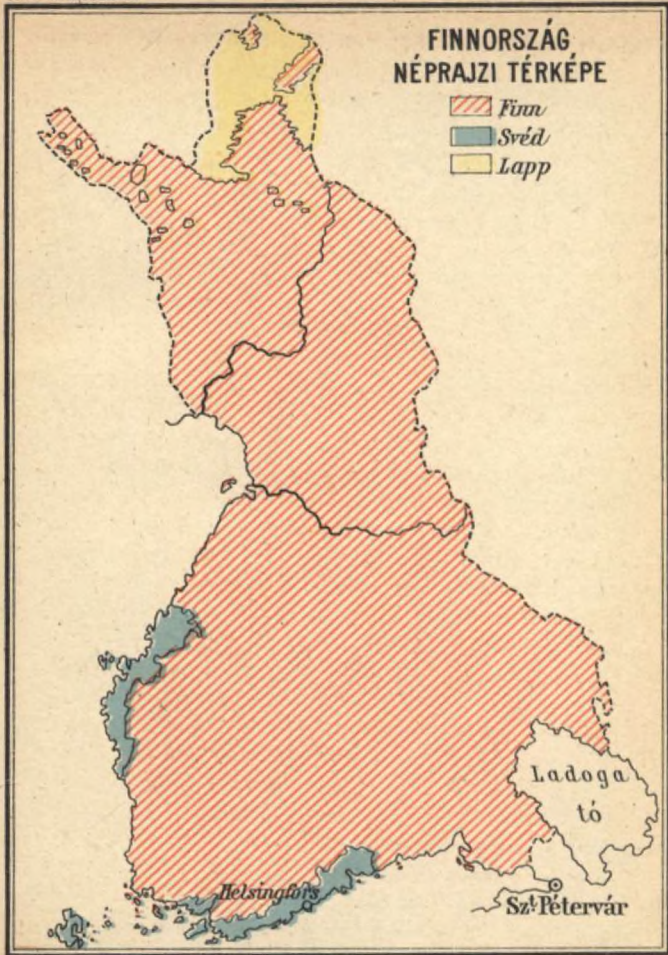
kezett Helsinkivel (Helsingfors. — Lakosainak száma 137.346) és Viapori (Sveaborg) fontos erődtámaszponttal; 3. Häme (Tavastland); 4. Satakunta; 5. Karjala (Karelia) a költészet és dal hazája; 6. Savo (Savolaks) és végül 7. Pohjanmaa (Ostrobothnia).

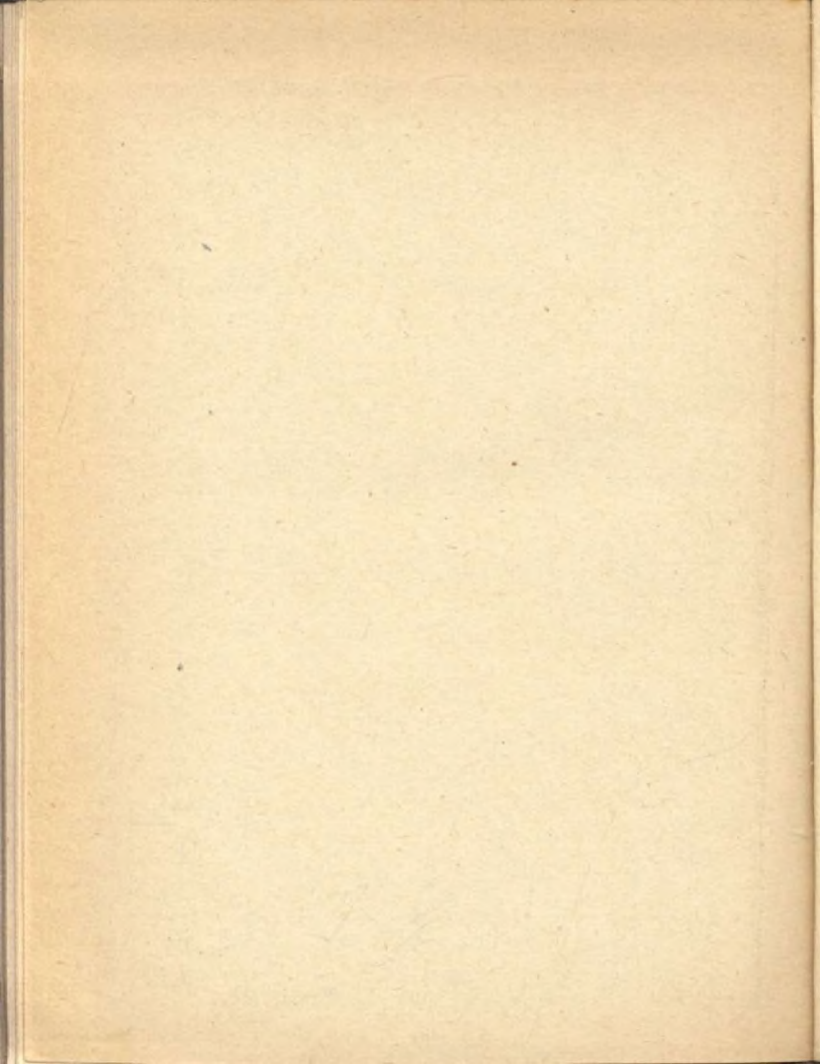
A finnek a VII. sz. második felében kezdenek mai hazájukba vándorolni az Äänisjärvi és Ladoga-tó vidékéről, miután a többi finnugor néptől már évszázadokkal azelőtt elszakadtak.

A finnek a mai Finnországnak eleinte csak déli részeit hódították meg és a lappokat, akik őslakói voltak az országnak, lassan szorították észak felé. A pogány finnek rendkívül harciasak voltak; függetlenségüket ősi vallásukkal együtt a XII. század közepén veszítik el. 1157-ben IX. vagy Szt. Erik svéd király véres ütközetben legyőzi a finneket és a megmaradtakat megkereszteli. Egyik pogány lázadás azonban a másikat éri, sőt a pogányérezelmű finnek az oroszokkal is szöveteznek a keresztyén finnek és svédek ellen. A XIII. század elején alig van nyoma a keresztyénségnek Finnországban. A svéd-orosz háborúknak és a finnek egymásközti ellenségeskedésének, az irtózatos kegyetlenkedéseknek és a sok öldöklésnek vége az, hogy a pogány finnek és oroszok ellen hirdetett 1240-iki szerencsétlen keresztes hadjárat után a hämei keresztyén finnek segítségére siető Birger svéd herceg elfoglalta Hämet, a népet újra megkeresztelte és az elűzöttek helyébe svédeket telepített. Nemsokára az oroszokhoz szító Karjala is svéd fennhatóság alá kerül. Ettől kezdve Finnország a svéd birodalom tartománya és adófizetője, a folytonos háborúkban pedig leghősiesebb védelmezője. Hat századon át volt a finnek sorsa összekötve a svédekével. Ez az

FINNORSZÁG NÉPRAJZI TÉRKÉPE

- *Finn*
- *Svéd*
- *Lapp*

oka annak, hogy a svéd elem még mai napig is a szellemi hegemoniáért küzd Finnországban. A hitújítás gyorsan elterjed az országban. A 30 éves háborúban finn hadvezérek (kiket svédeknek ismer a történelem), finn katonák szerzik Svédországnak a sok fényes diadalt.

A terjedő kultúra áldásait sohasem élvezhette békében a szerencsétlen finn nép. Orosz és svéd érdekek ha összeütközésre kerültek, azért mindig a finn föld és a finn nép vérzett. Az ország lassanként teljesen háttérbe szorul Svédország mellett, magukban a finnekben is szunnyad a nemzeti öntudat. Az 1713-tól 1721-ig tartó svéd-orosz „hosszú háború” (isoviha) Finnország egész történetének legszomorúbb korszaka. Az ezután következő viszonylagos béke éveiben azonban Finnország rendezi belügyeit, nagyot halad kulturális téren.

IV. Gusztáv Adolf sok jót tett a finnekkel, de Napoleon ellenségeinek sorába szegődvén, Napoleon 1807-ben Tilsitben békét kötött I. Sándor cárral és jutalmul Finnországot ígérte oda neki. Ez volt az oka annak a háborúnak, mely eldöntötte Finnország sorsát. Az 1809 szeptember 17.-én megkötött hanimai béke értelmében a finnek az orosz cár alattvalói lettek. Ekkor hangzottak el Arvidsson turkui egyet. m. tanár szállóigévé vált szavai: „Svédek már nem vagyunk, oroszokká nem lehetünk, tehát finnekké kell lennünk”. A nemzeti önérzetet valósággal lángrollobbantja később a Kalevala, a finn népszellem e bámulatos alkotása.

1809. márciusában Sándor cár elismeri a régi alkotmányt és mint Finnország nagyfejedelemé lép a trónra. Az ország külön kormányzata a „császári finn szenátus”-ra van bízva. Törvényhozó országgyűlése négy rend: a nemesség, papság, polgárság és parasztság képviselőiből

áll. Az evang. vallás államvallás. II. Sándor, akire mai napig hálával gondol vissza a finn nép, 1859-ben Finnországot önálló vámterületté tette. 1863-ban félszázados szünet után összehívja azt a híres országgyűlést, melyen a finnek Deákja Snellman kivívta, hogy a finn nyelv a svédvel egyenlőrangú nyelve az államnak. Az 1867-iki alaptörvény szerint az országgyűlést legalább öt évenként össze kell hívni.

Nemsokára rosszra fordul az ország sorsa. 1889-től 1894-ig valóságos hajszát folytat az orosz sajtó Finnország alkotmánya ellen. A rövid szélcsend után tragikus fordulat következik be: II. Miklós 1889 januárjában a katonai törvények átdolgozása céljából rendkívüli országgyűlésre hívja össze a rendeket. A tanácskozásokat egy ukáz szakítja meg, melynek tartalma lényegében nem más, mint Finnország állami önállóságának megszüntetése. A finn hadsereg feloszlott, a szenátus tanácsadó testület lett stb. A passzív ellenállás miatt a finnek orosz hadseregbe való soroztatása elmaradt. Az 1905-iki esztendő szabadabb levegője után 1910-ben megint felülkerekedett a pánszláv reakció.

A háború óta keveset tudunk a finnekről. Biztos hírek csak az orosz forradalom kitörése óta érkeznek róluk. Tudjuk, hogy szabadságukért küzdenek és reméljük, hogy a megkötendő béke a finnek állami önállóságának valamilyen formában való biztosításával fogja megjutalmazni azt az életerőt és kultúrmunkát, amellyel a finnek Európa minden népének tiszteletét és rokonszenvét vívták ki maguknak.

Némethné Sebestyén Irén dr.